

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras

w sprawie detencjonowanego M. M.
po rozpoznaniu
w Izbie Karnej na posiedzeniu bez udziału stron
w dniu 21 listopada 2024 r.
wniosku obrońcy
o wstrzymanie wykonania prawomocnego postanowienia
Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 16 maja 2024 r., sygn. akt X Kz 255/24,
utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego dla Warszawy - Żoliborza
w Warszawie
z dnia 13 lutego 2024 r., sygn. akt IV K 685/23,
na podstawie art. 532 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

wstrzymać wykonanie środka zabezpieczającego w postaci
umieszczenia podejrzanego w zakładzie psychiatrycznym,
orzeczonego wobec M. M. postanowieniem Sądu Rejonowego dla
Warszawy -Żoliborza w Warszawie z dnia 13 lutego 2024 r., sygn. akt
IV K 685/23, utrzymanym w mocy postanowieniem Sądu Okręgowego
w Warszawie z dnia 16 maja 2024 r., sygn. akt X Kz 255/24.

UZASADNIENIE

Obrońca podejrzanego – adw. M. S. wniósł kasację od prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 16 maja 2024 r., sygn. akt: X Kz 255/24 - utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego dla Warszawy-Żoliborza w Warszawie z dnia 13 lutego 2024 r., sygn. akt IV K 685/23, zaskarżając to postanowienie w całości. W kasacji podniesiono zarzuty rażącego naruszenia przepisów postępowania karnego, wskazujących na wadliwość przeprowadzonej w sprawie kontroli odwoławczej oraz rażącego naruszenia prawa materialnego. Podnosząc te zarzuty obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi II instancji.

Z akt sprawy wynika, że podejrzany w dniu 27 września 2024 r. został przyjęty do wyznaczonego zakładu leczniczego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek złożony przez obrońcę podejrzanego o wstrzymanie wykonania zaskarżonego kasacją postanowienia zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie przypomnieć trzeba, że instytucja określona w art. 532 § 1 k.p.k. ma charakter wyjątkowy i choć w samej treści przepisu nie wskazano przesłanek wstrzymania wykonania zaskarżonego kasacją orzeczenia, to jednak trafnie w orzecznictwie przyjmuje się, iż Sąd Najwyższy może skorzystać z tej instytucji wyłącznie w sytuacji wysokiego prawdopodobieństwa uwzględnienia kasacji oraz ustalenia, że jego wykonanie przed rozpoznaniem kasacji spowodowałoby dla skazanego wyjątkowo dolegliwe i w zasadzie nieodwracalne skutki (por. np. postanowienia SN: z dnia z dnia 22 listopada 2021 r., I KK 156/21; z dnia 19 października 2021 r., III KK 375/21). Dlatego też przy rozpoznaniu wniosku o wstrzymanie wykonania prawomocnego orzeczenia w pierwszej kolejności należy dokonać wstępnej oceny stopnia prawdopodobieństwa uwzględnienia kasacji przez pryzmat podniesionych w niej zarzutów.

W niniejszej sprawie istnienie wysokiego prawdopodobieństwa uchylenia zaskarżonego postanowienia warunkowane jest dokonaną oceną zasadności zarzutów podniesionych w kasacji obrońcy.

Zgodnie z treścią przepisów art. 93b § 1 zd. 2 oraz art. 93g § 1 k.k. stopień szkodliwości społecznej czynów jest jednym z elementów nie tylko istotnych, ale

wręcz decydujących o orzeczeniu środka zabezpieczającego w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym (klauzula proporcjonalności). Jego natężenie musi być znaczne i nie ulega wątpliwości, że warunek ten dotyczy zarówno czynów, których podejrzany się dopuścił, jak również czynów prognozowanych, których niebezpieczeństwo popełnienia determinuje konieczność zastosowania środka zabezpieczającego o charakterze izolacyjnym. W sprawach o zastosowanie najsurowszego środka zabezpieczającego zagadnienie stopnia społecznej szkodliwości czynu zabronionego, którego dopuścił się niepoczytalny sprawca powinno być zatem kwestią kluczową dla orzekającego sądu, skoro to jego znaczny stopień stanowi jedną z niezbędnych przesłanek umieszczenia podejrzanego w zakładzie psychiatrycznym (art. 93g § 1 k.k.).

W swoim zażaleniu obrońca podejrzanego wskazywał na brak oceny sądu pierwszej instancji co do kwestii stopnia społecznej szkodliwości zarówno czynu popełnionego jak i „prognozowanego” na przyszłość i na m.in. braku właściwego odniesienia się do tego zarzutu oparta jest kasacja (zarzut obrazy art. 433 § 2 k.p.k. dotyczący oceny stopnia społecznej szkodliwości). Analizując uzasadnienie zaskarżonego postanowienia trzeba zauważyć, że w tym zakresie jest ono enigmatyczne i nie odnosi się do argumentów przedstawionych w zażaleniu, co uzasadnia w wysokim stopniu twierdzenie skarżącego o braku należytej kontroli odwoławczej. Już na tym etapie można stwierdzić, że dalekie od wymogów rzetelnej kontroli odwoławczej jest odwołanie się przez sąd odwoławczy do rozważań sądu pierwszej instancji w sytuacji, gdy te, ograniczają się wyłącznie do ogólnikowego powtórzenia ustawowych sformułowań (str. 7 uzasadnienia postanowienia SR dla Warszawy-Żoliborza w Warszawie). Żadne z postanowień sądów orzekających w tej sprawie w istocie nie zawiera konkretnych rozważań dotyczących elementów, o których mowa w art. 115 § 2 k.k. Wskazanie przez sąd odwoławczy ustawowego zagrożenia karą nie może mieć decydującego wpływu na ocenę społecznej szkodliwości czynu. Ocena taka powinna odnosić się ściśle do okoliczności związanych z samym czynem – z jego stroną przedmiotową i podmiotową. Nie sposób wykluczyć, że uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia sądu odwoławczego. Z tych powodów Sąd Najwyższy uwzględnił wniosek obrońcy. Jednocześnie wskazać należy, że w sprawie pojawia się inny

problem, który musi zostać rozstrzygnięty na rozprawie kasacyjnej. Z akt sprawy wynika bowiem, że postanowienie sądu pierwszej instancji zostało zaskarżone także (w terminie do wniesienia zażalenia) przez podejrzanego, a w swoim zażaleniu kwestionował on sprawstwo czynu (pkt 1 postanowienia). Zażaleniu temu nie nadano biegu i wobec faktu, że zażaleniem obrońcy objęto li tylko orzeczenie o internacji (pkt 2 postanowienia), to zasadniczym problemem jest to, czy formalnie prawomocne orzeczenie sądu odwoławczego mogło zostać wydane, gdy nie rozpoznano zażalenia na postanowienie o umorzeniu postępowania. Ten element także wpłynął na podjętą decyzję przez Sąd Najwyższy.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[J.J.]

r.g.